Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 15 (267) | ГОД VI | БЕЛАСТОК 9 КРАСАВІКА 1961 ГОДА | ЦАНА 65 ГР.

ВЫБАРЧЫЯ СПАТКАННІ

Яўгенія КРАСОЎСКАЯ

Труднае і сумнае мела дзяцінства. Каб вучыцца у гімназіі, ужо ў 14-тым годзе жыцця вымушана была зарабляць карэпетыцыямі на утрыманне і аплату коштаў навукі. Пасля заканчэння гімназіі ў не менш цяжкіх матэрыяльных умовах вучыцца ў аддзяленні паланістыкі Віленскага ўніверсітэта. У часе ўніверсітэцкіх год супрацоўнічае з левымі групамі студэнцкай моладзі і прымае дзейсны ўдзел у арганізаванні матэрыяльнай дапамогі палітычным зняволеным.

Пасля заканчэння ўніверсітэта, у часе савецкай улады, працуе выкладчыцай польскай мовы ў сярэдняй школе ў Вільні. Нападзенне нямецкіх фашыстаў на СССР не перарывае педагагічнай працы Яўгеніі Красоўскай. Яна прыязджае ў Беласток і тут ва ўмовах гітлераўскага тэрору вядзе канспірацыйнае навучанне.

(Працяг на стар. 2)

Максім РУДЧЫК

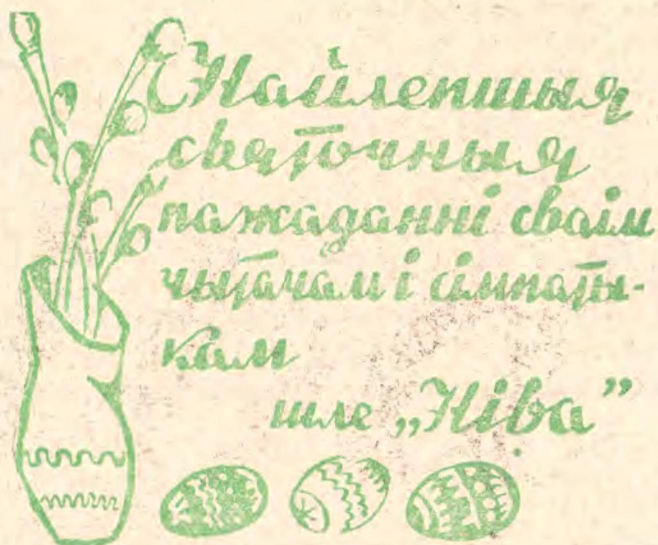

Максім Рудчык — чалавек, які без рэшты аддае свой час грамадскім справам. З'яўляецца ён членам Ваяводскага і Павятовага камітэтаў ПАРП, членам Дзяржаўнай рады спулдзельчасці прадукцыйнай, старшынёю Ваяводскага саюза сялянскіх спулдзельняў прадукцыйных і працуе ў праўленнях шэрагу іншых дзяржаўных, прафсаюзных і грамадскіх устаноў.

Дзяржава высока ацаніла яго працу. Узнагароджаны ён «Медалем 10-годдзя» і «Залатым крыжам заслугі».

Ваяводскі Камітэт адзінства народа высунуў Максіма Руд-

(Працяг на стар. 2).

БЕЛАВЕЖСКІЯ КРАЯВІДЫ

фота М. Тарасевіч

А ЛАСІ ЎСКІДАЮЦЬ НАД КУСТАМІ РОГІ.
Ў КОЖНАЙ ІХНЯЙ ЖЫЛЦЫ КОЛЬКІ АСЦЯРОГІ.
(З верша «Белавежа» Язэпа Пушчы)

БЕЛАРУСКАЕ ЧЫТАЛЬНІЦТВА

КРОК ЗА КРОКАМ

С. ЯНОВІЧ

Аб'яўлены ад 1 снежня мінулага года гадавы конкурс для бібліятэк — «Кніжка на роднай мове ў руках кожнага беларуса» — адыгрывае значнальную ролю ў развіцці беларускага чытальніцтва на Беласточчыне. З'явіўся ён штуршком, які ўвёў беларускую кніжку на варштат штодзённай працы нашага вясковага бібліятэкара.

У конкурсе прымаюць удзел 42 вясковыя бібліятэкі і каля 140 бібліятэчных пунктаў. Здабыў ён асаблівую папулярнасць на тэрыторыі Бельскага, Гайнаўскага і Беластоцкага паветаў.

У сваіх конкурсных абавязацельствах бібліятэкары перш за ўсё арганізуюць літаратурныя вечарыны і дыскусіі над творчасцю такіх беларускіх пісьменнікаў, як Кандрат Крапіва, Кузьма Чорны, Змітрок Бядуля, Міхась Лынькоў, Якуб Колас і інш. Такая форма прапагандавання роднай літаратуры сталася агульна практыкаванай. Асабліва каштоўныя дыскусіі над паасобнымі творамі — аповесцямі, апавяданнямі, вершамі і г. д.

У вясковай бібліятэцы ў Старым Ляўкове (Гайнаўскі пав.) адбыўся, напрыклад, цыкл дыскусій над такімі творамі Кузьмы Чорнага, як «Трэцяе пакаленне», «Насцечка», «Вялікае сэрца». У Нараўскай бібліятэцы дыскутаваліся «Векапомныя дні» М. Лынькова, а ў Палічнай — п'еса «Дзесяць гектараў» нашых пачынаючых драматургаў Яўгена Блізнюка і Уладзіміра Цілюлькі.

Шмат праяўляюць тут ініцыятывы бібліятэчныя пункты. Бібліятэчны пункт у Кнарыдах (Бельскі павет) практыкуе правесці калектыўнае чытанне і дыскусію над аповесцю Змітрука Бядулі «Салавей», а ў Дыдулях праектуецца вечар беларускіх казак і баек.

Надзвычай карыснае з прапаганднага боку тое, што ўсе бібліятэкі апрача шматлікіх літаратурных вечарын наладжваюць таксама выстаўкі беларускай літаратуры і па мастацку афармленыя спісы — вывескі выдавецкіх навінак. Гэта дае яшчэ адну магчымасць дасканаліць густ чытача, аблягчаць яму выбар адпаведнай кніжкі. Некаторыя бібліятэкі афармляюць нават спецыяльныя насценгазеты, напрыклад у Кленіках, Белавежы (Гайнаўскі павет), Залуках

(Працяг на стар. 5)

«Людзі, чыны, дарогі» — чытай на стар 4.

За кулісамі ААН

Характэрнай рысай цяперашняй сесіі ААН з'яўляецца прызнанне прынцыпаў, што справы міру і вайны залежаць перш за ўсё ад адносін паміж Савецкім Саюзам і Злучанымі Штатамі. Пры новым прэзідэнце Кенедзі гэтыя адносіны апынуліся ў стадыі непасрэдных пакуль што па просьбе Злучаных Штатаў тайных размоў.

Другім тады характэрным момантам цяперашняй сесіі з'яўляецца вядзенне т. зв. кулуарных размоў.

Гэтыя, менавіта, асабістыя размовы дазволілі ўзгодніць дату заканчэння сесіі на дзень 21 красавіка. Дагэтуляшнія кантакты паміж прадстаўнікамі Савецкага Саюза і Злучаных Штатаў дазволілі таксама ўзгодніць погляды па пытанню размоў аб раззбраенні. Згодна з прынятай рэзалюцыяй будуць наладжаны кантакты з мэтай акрэслення складу органаў, якія будуць весці размовы аб раззбраенні і акрэслення дырэктыў для гэтых размоў. Як вядома, Злучаныя Штаты выразілі згоду, каб у размовах прынялі ўдзел прадстаўнікі нейтральных дзяржаў. Генеральныя спрэчкі аб раззбраенні будуць узноўлены ў часе XVI сесіі ААН, якая згодна з традыцыяй распачне пасяджэнне ў трэці аўторак верасня гэтага года.

Істотным момантам у часе цяперашняга пасяджэння ААН з'яўляюцца спробы аднаўлення страчанай Злучанымі Штатамі ініцыятывы, а таксама голасна рэкламаваная змена амерыканскай тактыкі па пытанню аб каланіялізме. Зразумела, няма прычын, каб думаць, што змена амерыканскай тактыкі ў адносінах да афрыканскіх і азіяцкіх краін з'яўляецца шчырай. ЗША намагаюцца здабыць для сваіх тавараў новыя рынкі, якія знікаюць у сувязі з распадзеннем каланіяльнай сістэмы. Яны таксама хочуць адцягнуць маладыя незалежныя дзяржавы ад нейтральнай палітыкі. Толькі ў гэтым святле можна ацэньваць факт галасавання ЗША разам з Савецкім Саюзам, каб справы Анголы апынуліся на парадку дня сесіі. Толькі таму амерыканскі дэлегат выказаўся супроць палітыкі апартайду ў паўднёва-афрыканскай учіі.

Найбольш характэрнай рысай бягучай сесіі быў антыкаланіялізм. Такія дзяржавы, як Бельгія, Партугалія, Францыя, ці Англія, якія засталіся па пытанню аб каланіялізме на старых пазіцыях, не мелі ўжо ніякіх саюзнікаў.

Агулам трэба адзначыць, што хаця другая частка сесіі Генеральнай Асамблеі не закончыцца канкрэтнымі вынікамі, то, аднак, дзякуючы ажыўленым і плённым «закулісным» кантактам паміж вялікімі дзяржавамі, можа яна пракласці шлях для важных размоў па самым істотным пытанням міру.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

— — БЕЛАРУСЬ на замежных кірмашах

Сёлета Савецкі Саюз прыме ўдзел прыкладна ў трыццаці міжнародных кірмашах і выстаўках, якія арганізоўваюцца 24 краінамі свету. Амаль ва ўсіх гэтых краінах будзе дэманстравацца разнастайная прадукцыя Беларускай рэспублікі. У савецкім павільёне Утрэхтскага кірмашу, які адкрыўся 13 сакавіка, прадстаўнікі дзелавых колаў Галандыі і іншых дзяржаў знаёмяцца з узорамі машын і прыбораў, вырабленых на заводах БССР.

Сярод экспанатаў, прывезеных з Беларусі, — радыёпрыборы, фотаапараты, матацыклы і веласіпеды.

З Гомельскага завода сельскагаспадарчых машын будзе адпраўлены ў шведскі горад Гетэборг на міжнародны кірмаш сіласаўборачны камбайн, з Віцебска — дываны. Вырашана паказаць у Швецыі таксама мастацкія вырабы, якімі славіцца Беларусь: вырабы, інкруставаныя саломкай па дрэве, дзіцячыя драўляныя цацкі, вышыўку.

Шырокі асартымент беларускай прадукцыі будзе накіраваны на міжнародны кірмаш у Будапешт. Тут наведвальнікі ўбачаць трактары, універсальны паўнавясны сіласаўборачны камбайн «ПСК—1,8», наручны гадзіннік «Зара», тэлевізар «Нёман».

Немалы шлях прарабяць па чыгунцы і марской прасторы каловыя трактары «Беларусь», універсальны трактарны прычэп, зроблены рукамі гомсельмашаўцаў, камбінаваны тэлевізар «Беларусь—5», перш чым дасягнуць горада Касабланка ў Марока. Тут на міжнародным кірмашы будуць экспанавацца таксама вырабы Віцебскага завода электравымяральных прыбораў, Барысаўскай фабрыкі піяніна.

Яўгенія КРАСОЎСКАЯ

(Працяг са стар. 1)

Ад пачатку, пасля асвабаджэння Польшчы, ахвярна і выдатна працуе на ніве народнай асветы. Працуе чаргова на пасадзе дырэктара гімназіі, загадчыка аддзела сярэдніх школ Беластоцкай школьнай акругі, куратарам гэтай акругі. У міжчасе вядзе актыўную дзейнасць як радная ВРН, з'яўляецца выдатным дзеячам Лігі жанчын.

У 1946 г. цэнтральныя ўлады паклікалі Я. Красоўскую на віцэ-міністра Вышэйшага школьніцтва ПНР. Гэтую пасаду яна займае да сённяшняга дня.

Я. Красоўская ўжо дзве чарговыя каданцыі была паслом у Сейм ад працуючых мас Беласточчыны.

Кандыдуе ў Беластоцкай выбарчай акрузе ў паслы Сейма.

Максім РУДЧЫК

(Працяг са стар. 1)

чыка кандыдатам у паслы ў Сейм з Беластоцкай выбарчай акругі.

Максім Рудчык пражыў ужо 62 гады. Жыццё яго непарыўна звязана з вёскай Вулькай Нурэцкай у Сямяціцкім павеце. Тут ён нарадзіўся і тут зараз жыве.

Падчас першай сусветнай вайны Максім Рудчык, як бежанец, разам з бацькамі апынуўся ў Сібіры, дзе і сустрэў Кастрычніцкую рэвалюцыю. Рэвалюцыйныя ўлады накіравалі яго ў школу чырвоных настаўнікаў. Вучыць дзяцей яму аднак не прыйшлося. Бацька яго вырашыў вяртацца на радзіму. Гэткім чынам ізноў апынуўся ён у Вульцы Нурэцкай.

Ідэі Кастрычніка, якімі юнацкае сэрца насыцілася ў школе чырвоных настаўнікаў, дапамаглі знайсці правільную дарогу. Максім Рудчык знайшоўся ў радах Камуністычнай партыі Заходняй Беларусі.

Сходы, мітынгі, агітацыя, распаўсюджванне літаратуры, збіранне складчын на МОПР, палітычная і агульная самаадукацыя — гэта ўсё пастаянна перапляталася з працай на гаспадарцы. Вясною 1933 года правакатару ўдалося трапіць на след ячэйкі. Але паліцыя не мела канкрэтных доказаў і пракурор не мог выступіць з абвінавачаннем. Пасля паліцэйскай катоўні Максім Рудчык год часу праляжаў у ложку. Аднак гэта не зламала ў ім духа барацьбы з ненавісным санацыйным рэжымам.

Пасля вызвалення Максім Рудчык першы ў вёсцы ўступае ў рады Польскай рабочай партыі і ў рады ОРМО. Пад яго кіраўніцтвам арганізуецца ў вёсцы атрад ОРМО для самаабароны перад бандытамі.

Пачаўшы ад 1947 года, Максім Рудчык праз 7 год працуе як старшыня, найперш Клюковіцкага, а потым Сямяціцкага ГС-у. Затым вяртаецца ў родную вёску.

У 1954 г. у Вульцы арганізуецца прадукцыйная спулдзельня. Максім Рудчык працуе ў ёй бухгалтарам. На наступны год Максіма Рудчыка выбрана старшынёю спулдзельні. Пад яго кіраўніцтвам спулдзельня працуе ўжо пяты год. Зараз яна замацавала свае падставы. Мае ўласныя гаспадарчыя будынкі, два трактары, усе патрэбныя машыны і прылады. Па ўраджайнасці далёка пакінула за сабой сваіх аднаасобніцкіх суседзяў. **Вуэр**

ВЫБАРЧЫЯ СПАТКАННІ

Дзмітры КАРПОВІЧ

Вядомы прафсаюзны дзеяч, старшыня Ваяводскай камісіі прафсаюзаў, а таксама вопытны дзеяч радаў народовых. Ад 1954 года мае мандат раднага ВРН у Беластоку. Унёс шмат працы ў дзейнасць камісіі будаўніцтва і камунальнай гаспадаркі ВРН. За партызанскую дзейнасць у час вайны і грамадскую — на працягу 16-годдзя Народнай Польшчы — атрымаў высокія дзяржаўныя ўзнагароды.

Кандыдуе ў Гайнаўскім павеце да Ваяводскай рады.

Ян ТРЫНШЭЎСКІ

Дагэтуляшні радны ВРН, былы загадчык падставовай школы ў Бельску. Вопытны педагог і грамадскі дзеяч, карыстаецца вялікім аўтарытэтам у настаўніцкім асяроддзі. Мае вышэйшую педагагічную адукацыю. Як радны ВРН актыўна працаваў у камісіі асветы, уносячы на пасяджэнні камісіі і сесій ВРН шмат каштоўных заўваг і прапаноў адносна асветных пытанняў нашага ваяводства.

Кандыдуе ў Бельскім павеце да Ваяводскай рады.

Кузняцоў робіць замах на ўрадавага прэзідэнта Паўля Даргеля, але замест яго праз памылку забівае імперскага саветніка фінансаў д-ра Геля. Кузняцоў ніяк не можа дараваць сабе гэтай памылкі. Нарэшце атрымлівае ён дазвол зрабіць замах на Даргеля другі раз.

КАНЕЦ КАР'ЕРЫ ПРЭЗІДЭНТА

Усю ноч ішла работа над шэрым «опелям» ровенскага гебітскамісара. Машыну перамалёўвалі ў чорны колер: паставілі другі нумар, абяспечылі новымі дакументамі.

І трыццатага верасня, на тым жа месцы, дзе і раней, Кузняцоў кінуў гранату ў Даргеля і яго ад'ютанта. Абодва фашысты ўпалі. Невялікі асколак гранаты трапіў у левую руку Кузняцова. Гэта не перашкодзіла яму быстра сесці ў машыну.

На гэты раз небяспека была большая. Недалёка ад месца ўзрыву стаяла нямецкая дзяжурная машына, тыпу «пікап». Струцінскаму давялося праехаць міма яе. Гестапоўцы кінуліся да «пікапа», але замарудзіў шафёр. На смерць перапалоханы, ён ніяк не мог завесці матор. Калі ж нарэшце «пікап» рушыў з месца, чорны «опель» быў ужо далёка.

Пачалася пагоня.

На ўскраіне горада Кузняцоў убачыў, што за імі імчыцца «пікап» з гестапоўцамі. Спераду, метраў сто, вырас такі самы чорны «опель», як у Кузняцова. Ішоў ён у тым жа напрамку.

— Заварочвай у лева! — крыкнуў Кузняцоў Струцінскаму.

Струцінскі так крута павярнуў машыну, што яна амаль не вывернулася. Завулкам яны выляцелі на паралельную вуліцу і паімчаліся ўжо ў адваротным напрамку — проста ў лес.

Гестапоўцы працягвалі гнацца за «опелям». За горадам на шашы, яны адкрылі па ім агонь. Куля трапіла ў шыну, і «опель» на поўным хаду занесла ў роў. З машыны гестапоўцы выцягнулі паўжывога з перапугу нямецкага маёра, пабілі яго, звязалі і павезлі ў гестапа. Кузняцоў і Струцінскі шчасліва прыбылі ў лагер.

Ранічай прыйшоў Коля Маленькі. Ён прынёс пісьмо ад Валі. На гэты раз Кузняцоў не памыліўся: перад ім быў сапраўды Даргель.

Але і на гэты раз Даргель не быў забіты. Граната разарвалася на бруку, ля самага тратуара, і ўзрыўная хваля ўдарыла ў супрацьлеглы бок. На другім баку вуліцы ручкай ад гранаты быў забіты нейкі нямецкі падпалкоўнік.

Даргель упаў на тратуар цяжка паранены і аглушаны. Падбегшыя ахоўнікі занеслі яго ў асабняк.

Вось усё, што паведаміла ў сваім пісьме Валя. Па пісьму адчувалася, што яна не высока ацэньвае дзеянні Кузняцова. Ды і сам Кузняцоў быў зноў глыбока расчараваны вынікам аперацыі.

Праўдападобна ён патрабаваў бы, каб яму дазволілі трэці раз страляць у Даргеля, калі б на наступны дзень не прыйшло паведамленне, што Даргель выляцеў у Берлін.

КУЗНЯЦОЎ У НОВАЙ РОЛІ

Кар'ера ўрадавага прэзідэнта закончылася. Неўзабаве з Берліна прыбылі высокія «дзеячы» гестапа і фельджандармерыі. Яны замянілі папярэдніх кіраўнікоў гэтых устаноў у Роўна, — тых разжалавалі і накіравалі на фронт.

А ў нас зноў пачалася падрыхтоўка. Тут толькі што перамалявалі машыну «мерседэс». Хварба яшчэ не высахла, калі Кузняцоў і Струцінскі сядалі ў машыну, каб ехаць у Роўна.

— Глядзіце, хварба свежа, пападзецеся, — папярэджваў Коля Маленькі.

— Нічога, — вясёла адказаў Струцінскі, — мы яе пад вецер пражанем, прасохне!

Ля заставы іх спынілі:

— Хальт! Вашы дакументы!

Кузняцоў паказаў дакументы на сябе, на Струцінскага і на машыну. Іх прапусцілі:

Праехалі квартал, зноў застава:

— Хальт! Вашы дакументы!

Кузняцоў разгневаўся:

— Дазвольце, у нас толькі што правяралі!

— Выбачайце, але сёння на кожным кроку будзе праверка, пане лейтэнант, — сакрэтна вытлумачыў жандар. — Мы ловім бандытаў, адзетых у нямецкую форму. — І, агледзеўшы дакументы Кузняцова, адказываў: — Калі ласка, праязджайце.

— Коля, зварочвай у завулак, а то можам нарвацца, — сказаў Кузняцоў Струцінскаму. — Не маем права ехаць да Валі. А што, калі за намі сочаць. Лепш перачакаем.

Струцінскі звярнуў у завулак.

На вуглу Кузняцоў спыніў «мерседэс» і выйшаў на брук.

СПРАВЫ СТАРЭЙШЫХ І МАЛАДЫХ У МЕЛЬНІКУ

Усе надбужанскія мясцовасці маюць сваю чароўнасць. Толькі адны менш, а іншыя больш. Мельнік належыць да гэтых другіх. Гэта толькі дзякуючы прыродзе, якая яго акружае — свежай (хто не бачыць ракі, а «купаецца» толькі ў пыльным гарадскім паветры), арыгінальнай (маляўнічае палажэнне— рака, узгоркі). Мельнік проста вёскай сёння з'яўляецца, хаця мясцовыя людзі лічаць яго мястэчкам. Калі наведвальнік першы раз пройдзе па... галоўнай вуліцы і прыйдзе на плошчу старога рынку, дык звычайна толькі паглядзіць на ціхія старыя і новыя домікі, не звярнуўшы на іх большай увагі. Але вось у паўднёва - заходнім напрамку ад рынку, на здэфармаванай ужо гары тырчаць руіны з пачарнеўшай чырвонай цэглы. Наведвальніку раптоўна прыходзіць у галаву пытанне: ці гэта нешта гістарычнае? Так, гэта руіны капліцы, пабудаванай пасля студзенскага паўстання.

Мельнік — мясцовасць старая і гістарычная. Час заснавання яго невядомы. Першыя весткі аб Мельніку паходзяць з XIII стагоддзя.

У 1501 годзе польскі кароль Аляксандр Ягелёнчык у Мельніку праводзіў размову з літоўскім князем у справе аб'яднання літоўскіх і польскіх зямель.

НЕ АДЗІНЫМ ХЛЕБАМ...

— жыць даводзіцца мяльчанам. Іх наведваюць турысты, якія чулі пятае праз дзесятае аб прыгажосці і гістарычнасці мясцовасці. Але, зразумела, хто ж не хоча ўбачыць усё сваімі вачыма. А ў Мельніку глядзець можа спецыяльна няма што, але адпачыць тут можна было б добра. Дык і прыязджаюць сюды людзі з большых гарадоў, але толькі калі маюць знаёмых. Больш няма дзе тут памясціцца, а ўжо аб культурнай разрыўцы наогул няма што і гаварыць. Калі ідзе размова аб культурнай разрыўцы, дык маю тут на думцы прыязджаючых «дачнікаў» у летнім перыядзе. Напрыклад, няма нават байдаркавай прыстані. Але вось што гаворыць аб гэтай справе старшыня гуртка Саюза сялянскай моладзі ў Мельніку Юрка Сідэвіч:

— На адным з апошніх сходаў мы закранулі справу пабудовы байдаркавай прыстані. Усе мы згодна пастанавілі яе пабудаваць. Не можам абыйсціся тут без дапамогі нашай Грамадскай рады. Нам абяцалі дапамагчы.

А якую разрыўку мае моладзь? Карыстаецца святліцай Мельніцкага тэрановага прадпрыемства будаўляных матэрыялаў. Нічога тут звычайнага няма, апрача шумлівых гульняў і забаваў. Моладзі шмат, а няма нават гуртка мастацкай самадзейнасці. Чаму? Ці ж няма каму арганізаваць, ці хаця б прыйсці моладзі са скромнай звычайнай парадай у гэтай справе? А пяць маладых настаўніц мясцовай школы маўчаць, як вады ў рот набраўшы.

На каго чорт, на таго і людзі. Яшчэ ў 1952 годзе былая павятовая каменда «СП» у Сямяцічах за добры ўдзел мельніцкай моладзі ў брыгадах «СП» узнагародзіла яе радыёпрыёмнікам з радыёлай. Не было тады ў Мельніку яшчэ электрычнасці, дык Павятовае праўленне ЗМП пазычыла гэты радыёпрыёмнік. Дагэтуль лёс радыёпрыёмніка невядомы, хаця ў Мельніку ёсць электрычнасць, а моладзь хацела б карыстацца так патрэбнай сёння ў святліцы сваёй узнагародай. Не памагаюць інтэрвенцыі ў Павятовым праўленні Саюза сялянскай моладзі ў Сямяцічах, які бадай што... валодае мельніцкай узнагародай.

А ШТО Ў ГС?

Гмінна спулдзельня абслугоўвае ў асноўным толькі 7 вёсак разам з Мельнікам. Стольк ж вё...

(Працяг на стар. 5)

Мельнік — Замковая гара.

фота — Г. Рагазінскі

— Коля, ты назірай за галоўнай вуліцай, а я буду памагаць немцам.

Праз некалькі мінут Кузняцоў затрымаў праезджаўшую машыну:

— Хальт! Вашы дакументы!

— Пане лейтэнант, у нас ужо тры разы правяралі.

— Выбачайце, але сёння на кожным кроку будуць правяраць.

Не паспела ад'ехаць гэта машына, з'явілася другая.

— Хальт! Вашы дакументы! — загадаў Кузняцоў.

— Не турбуйцеся, лейтэнант, — сказаў адзін з пасажыраў, паказваючы гестапаўскі жэтон. — Мыловім таго ж бандыта...

Дзве гадзіны правяраў Кузняцоў дакументы, пакуль Коля Струцінскі не сказаў яму, што на іншых вуліцах заставы ўжо знялі. Тады яны селі ў машыну і спакойна паехалі.

ТРУПЫ ЛЯ КАНТОРЫ «ПАКЕТАЎКЦЫЁН»

У свой час, на парадзе, Кузняцоў і Валя бачылі на трыбуне чалавека неймавернай грубіні. Гэта быў генерал Герман Кнут, намеснік імперскага камісара Ўкраіны па агульных пытаннях і кіраўнік канторы «Пакетаўкцыён». Асноўнай спецыяльнасцю Германа Кнута быў грабеж.

Кантора «Пакетаўкцыён» змяшчалася на вуліцы Легіёна. Тут і спынілі сваю машыну Кузняцоў, Мікалай Струцінскі і Ян Камінскі, за якім яны заехалі, вяртаючыся ад Валі. Чакаць ім давялося нядоўга. З нямецкай дакладнасцю, роўна ў шэсць гадзін, Кнут выехаў з канторы.

Камінскі прыадчыніў дзверы машыны, прыпадняўся і ў той момант, калі машына Кнута зраўнялася з імі, кінуў у яе гранату. Пярэднюю частку машыны разнясло; страціўшы ўпраўленне, яна ўрэзалася ў супрацьлеглы плот.

Кузняцоў і Струцінскі адкрылі агонь з аўтаматаў. І калі ўбачылі, што страляць больш няма ў каго, таксама спакойна ад'ехалі як і прыехалі.

Ля канторы «Пакетаўкцыён» пад абломкамі аўтамабіля валялася туша Германа Кнута. Побач ляжаў труп яго асабістага шафёра.

НАРОДНЫ ВОЛАТ

Неўзабаве пасля забойства Кнута да нас пачалі даходзіць чуткі аб нейкім незвычайным волаце, які раз'язджае па гарадах і вёсках і адкрыта забівае гітлераўцаў. Перадаваліся дэталі замаху на Даргеля і забойства Кнута. Гэтыя «дэталі» мелі мала супольнага з праўдай, але яны рысавалі мсціўцу як чалавека незвычайнай моцы і адвагі. Таму ж народнаму мсціўцу прыпісваліся і іншыя подзвігі, якіх ён яшчэ не зрабіў, напрыклад, забойства галоўнага суддзі Адольфа Функа, ката Ўкраіны. Расказвалі, што мсціўца ўварваўся ноччу ў кватэру Функа, выцягнуў яго на вуліцу і павесіў на той самай шыбеніцы, дзе напярэдадні віселі целы савецкіх патрыётаў.

І шмат у гэтых расказах было таксама няпраўдзівага, як забойства галоўнага суддзі, які, на жаль, пакуль быў жывы і падпісваў загады аб расстрэлах заложнікаў.

(Працяг за тыдзень)

СТАРАДАЎНІЯ ЮР'ЕЎСКІЯ ЗВЫЧАІ Ў БЕЛАРУСАЎ

З прыняццем хрысціянства ўсе народы прымушаны былі паступова замяняць сваю народную дэманалогію. У выніку гэтага народныя звычаі пачалі пераўтварацца ў мяшаныя, а таксама пачаў паўставаць падвойны змест.

Вось прыкладам такога дуалізму могуць паслужыць звычаі і абраднасць, звязаная з юр'еўскім днём.

Народ усім хрысціянскім святам перадаў функцыі сваіх народных «святых» і прымусіў іх строга выконваць традыцыйныя абавязкі, карысныя для грамадскага дабра. Такім чынам і абодва Юр'і былі прымушаны да «працы».

Зімовы Юры сумесна з Варварай і Міколам займаюцца ўпарадкаваннем зімы. Народнае павер'е так ахарактэрызоўвае іхнюю дзейнасць: калі св. Юры пакрые зямлю даволі тоўстым пластом снегу, а св. Варвара зробіць адлігу ды св. Мікола замарозіць, то зіма будзе добра не толькі для саннай дарогі, але і вельмі карысная для руні. Прымаўка кажа: «Юры мосціць, Варвара разворвае, а Мікола гвоздзіць»; «Колькі на асенняга Юр'я снегу, столькі на вясенняга травы».

Мы спынімся над аглядам народных звычаяў, звязаных з вясеннім Юр'ем. Юр'еўскі дзень паводле хрысціянскага каляндара прыпадае на 23 красавіка. Усходнеславянская праваслаўная царква вельмі ўрачыста адзначала гэты дзень. Ва ўяўленні народа Юры — гэта адважны і непераможны рыцар, які змагаўся за хрысціянскую праўду, перамагаючы зло, увасобленае ў базыліішку. Але зараз жа тут народ прымушае Юр'я адарвацца ад хрысціянскай абстракцыі і сімвалізма і заняцца рэальнымі гаспадарчымі справамі. У старым народным павер'і мы бачым, што Юры на рассвеце на сваім стройным белым кані (ужо без дзіды і без смока) з дубцом у руцэ аб'язджае палі — робіць гаспадарскі агляд.

У народным каляндары беларуса Юры — гэта пачатак вясны, гэта фактычна пачатак гаспадарчага года.

У беларускім фальклоры Юры прадстаўлены, як «божы ключнік». Ён раніцай вялікімі ключамі адмыкае зямлю, каб з яе ўлоння выпусціць жыватворчую расу і пусціць яе на рунь, на траву, на кветкі і «на ўсю зямлю».

Быў звычай у некаторых мясцовасцях на Юр'я раніцай выходзіць на рунь і там ладзіць пачастунак, які называўся «ра а». А на Гродзеншчыне і ў прыгранічных паветах Беласточчыны пры гэтай нагодзе спявалі:

«Ой, Юр, Юр, Юры,
да моцанька кліча:
Падай ключы
Зямліцу адамкнуці,
Выпусціць расіцу
На зялёную травіцу».

Або ў іншай песні зварот да Юр'я:

«Да назад ключы аднясі,
Да адамкні зямліцу,
Да выпусці травіцу,
Да выпусці кветкі,
Да вясёлыя пташачкі».

Як бачым, у павер'ях нашых продкаў Юры быў «магутнай асобай», якая давала пачатак вясне, якая будзіла ўсю прыроду да жыцця. Гэтая «асоба» брала «ў Бога» нейкія магічныя ключы, адмыкала імі зямлю і выпускала з яе нетраў жыццедайную расу, якая не толькі ажыўляла флору і фаўну, але лячыла фізічныя недамаганні чалавека і жывёлы. З народнай абраднасці, звычаяў і павер'яў, звязаных з Юр'еўскім днём, выразна выціскаюцца наступныя функцыі ў гэтым народна-хрысціянскім веснавым свяце, якія выконваліся ў дахрысціянскі перыяд праз нейкую міфічную «постаць», а ў хрысціянскі праз св. Юр'я.

1. Абуджэнне ўсёй прыроды да жыцця. 2. Апека над палямі і загарантаванне добрага ўраджаю. 3. Апека над хатняй жывёлай і яе размнажэнне. 4. Поўная ўлада над драпежным зверам. 5. Сляды любоўных момантаў і культ памёршых.

Каб загарантаваць дабрабыт у сваёй сялянскай гаспадарцы, беларус у Юр'еўскі дзень аддаваў усе свае гаспадарскія справы свайму «апякуну і дабрадзею» — Юр'ю. А той прымаў на сябе абавязкі і сумленна выконваў іх на працягу ўсяго года.

Народныя песні сведчаць, што Юры — апякун палёў і творца ўраджаю:

«Св. Юры па межах ходзіць,
Па межах ходзіць да жыта родзіць
А з каласочка да жыта бочка,
А з другога да тое — двое»...

Каб град і бура не знішчылі пасеваў, беларус аддаваў свае поле пад апеку Юр'ю. Дзеля гэтага быў даўней звычай, што на Юр'я гаспадары да ўсхода сонца выходзілі ў поле на рунь з гарэлкаю, яйкамі, хлебам ды касцямі ад вялікоднага мяса, абходзілі па граніцы сваё поле і закопвалі косці і яйкі, вымаўляючы наступныя словы: «Святы Божа і св Юры, беражыце збожжа ад граду...» і г. д.

Пасля заканчэння гэтай цырымоніі гаспадар вяртаўся дамоў і за супольным сталом усёй сям'ёй выпівалі прынесеную з поля гарэлку і закусвалі хлебам. Частку гэтага хлеба няслі ў нядзелю ў царкву і трымалі ў руцэ праз увесь час набажэнства, молячы Бога і Юр'я, каб сцераглі пасевы ад граду і ўсялякага знішчэння. Юры таксама клапатлівы апякун хатняй жывёлы. Ён пераняў абавязкі «паганскага» міфічнага апякуна жывёлы і ўтаймавальніка ваўкоў. Хіба без выключэння ўсе славяне з Юр'еўскім днём звязвалі першы выган жывёлы на па... Беларус на столькі пакладаў на... на Юр'я, што аб захварэлай жывёліне ў зімку казаў:

(Працяг на стар. 6)

Помнік Чыну.

ЛЮДЗІ

ЧЫНЫ

ДАРОГІ

Гартаю цвёрдыя лісты альбома Фатаграфіі, фатаграфіі... З іх глядзяць на мяне ЛЮДЗІ ЧЫНУ, людзі працы. І ўспамінаючы ўчарашнюю дарогу, якую ледзь праплыла на сваіх дваіх, радасна і цёпла робіцца ад гэтага грамадскага размаху, ад

У 1960 г. пераходны сцяг Міністра транспарту для Беласточчыны на рукі старшыні Ваяводскай Рады нарадовай.

гэтых вобразных фатаграфій.

Надаела нашым людзям грэзнуць на сваіх дарогах, надаела праклінаць і са стогнам выцягваць ногі з балота. І яны ўзяліся за чын. Пачалі ліквідаваць балота, добра ведаючы, што карысць ад

На расцягнутым палатнішчы надпіс: — Вітаем першы аўтобус на новай трасе, збудаванай грамадскім чынам.

гэтага ў першую чаргу будуць мець самі.

Адкрываю новы ліст у альбоме. Твары. Маладыя і вельмі маладыя, старыя і вельмі старыя. Аж здзіўляюся, што такі вось старычок таксама працаваў пры дарожных чынах. А кіраўнік аддзела камунікацыі ў Гайнаўцы, грам. Антасюк, у кабінеце якога гляджу альбом, як бы разумеючы мае думкі, устаўляе: «гэты старык зрабіў дзве нормы». І міжволі зноў думаеш: гэты рабіў не для сябе — вырабіў дзве нормы ў дарожных чынах для другіх, між іншым і для мяне, каб не плавала, калі давядзецца быць у аколіцах вёскі Чыжыкі.

І яшчэ адзін ліст альбома. На ўсю велічыню здымка абеліск. Каму гэты помнік? Здымак выразны, так што магу прачытаць надпіс на помніку: «Намаганнем сялян, рабочых, працоўнай інтэлігенцыі і моладзі Гайнаўскага павета дарога Гайнаўка — Кляшчэлі пабудавана ў 1955 годзе грамадскім чынам». ПОМНІК ЧЫНУ. Помнік людзям жывым, якія не за грошы, не для пахвалы праклалі выгодны даўжынёю ў 25 км шлях. ПРЫГОЖА ЎСЁ ГЭТА!

І прыгожа таксама, што побач шматлікіх традыцый на Беласточчыне з'явілася яшчэ адна — мо' найпрыгажэйшая і напэўна самая карысная — масавыя грамадскія дарожныя чыны.

— Скажыце, — пытаю ў грам. Антасюка, — колькі варты ўсе дагэтуляшнія грамадскія дарожныя чыны ў вашым павеце?

— 47 мільёнаў злотых. І дадае: — Такім спосабам у нас паўстала 40,5 км брукаваных дарог і 97 км жвіраваных дарог.

Апошні ліст альбома. Пазнаю на здымку старшыню Ваяводскай рады нарадовай. Трымае сцяг. Здымак уваскрашае перад вачыма момант з урачыстасці перагказання Беластоцкаму ваяводству пераходнага сцяга Міністра камунікацыі і разам з гэтым заваяванне Беласточчынай першага месца ў грамадскіх дарожных чынах. Перамога Беласточчыны — мірная.

Людзі Гайнаўшчыны ведаюць, што на гэтую перамогу склаліся і іх 47 мільёнаў злотых і гэта іх толькі забавязвае не складаць рук, тым больш, што многа дарог яшчэ страшаць сваім выглядам чалавека, каня, машыну.

А ЯК ЦЯПЕР З ЧЫНАМІ НА ГАЙНАЎШЧЫНЕ?

50 вёсак падняло перадвыбарчыя абавязацельствы грамадскім чынам паправіць вуліцы і дарогі. Ва ўсіх 50 вёсках работа кіпіць, бо выбары недалёка, а людзі хочуць быць слоўнымі. А і самім прыемна будзе пайсці па новых дарогах да выбарчых урнаў. **Вартасць перадвыбарчых дарожных абавязацельстваў на Гайнаўшчыне складае суму 7 мільёнаў злотых.**

А вось некаторыя вёскі - героі гэтага перадвыбарчага наступлення на дрэнныя дарогі:

Вёска Рыбакі пастанавіла пабудаваць вуліцу даўжынёй у 500 м. Ужо зрабілі (да 24.III.) 300 м. Найбольш актыўным аказваецца Аляксандар Варачэцкі.

Вёска Чэхі - Арлянскія забавязаліся выбрукаваць 150 м. вуліцы.

Вітава — выбрукаваць 1 км дарогі.

Градочна — будова жвіровай дарогі — 500 м.

Рудка — выбрукавана 500 м. вуліцы. Дагэтуль вуліца ў Рудцы была страшная. Абы дождж — балота, што толькі самыя рудчане з прымусу з ім ладзілі. Але на выбары пойдуць не ў гумоўцах па калені, а ў туфлях, хоць бы і падаў дождж.

Я не закрыла яшчэ альбома і мой позірк упаў на здымак новапабудаванай дарогі. Уверсе здымка на гэтай дарозе стаяць людзі і ўсміхаюцца. **А гэтая дарога — гэта ж таксама помнік, — падумала я, — помнік нашых новых дзён.**

ВЕРА ЛЕЎЧУК

А ГЭТА ЯНЫ — ЛЮДЗІ ЧЫНУ, дакладней, некаторыя з іх, не лепшыя і не горшыя ад тысяч другіх — ціхіх герояў грамадскай працы.

НАШЫ ІНТЭРВ'Ю

З ВІЗІТАМ У ДЫРЭКТАРА БЕЛАРУСКАГА ЛІЦЭЯ У БЕЛЬСКУ.

З'ЕЗД ВЫПУСКНІКОЎ

Нарэшце Яраслаў Васільевіч дачакаўся свайго кабінета, — падумала я, уваходзячы да дырэктара Кастыцэвіча. Скромна тут, пакуль што, надта; прыдаўся б дыван і мяккае крэсла, як ва ўсіх дырэктарскіх кабінетах, але ўсё прыходзіць з часам.

— Як жа вы сябе адчуваеце ў новым месцы (значыць у новай школе), — пытаю.

— Вельмі шкадую, што маю 65 год.

Я — выпускніца Беларускага ліцэя ў Бельску, даведваюся ў Яраслава Васільевіча аб справе, аб якой ужо даўно хочуць ведаць многія, калі не ўсе, выпускнікі гэтага ліцэя і аб якой даўно думае сам Яраслаў Васільевіч: менавіта аб **з'ездзе выпускнікоў Беларускага ліцэя ў Бельску.**

Яраслаў Васільевіч выцягае з шуфляды лісток паперы з нейкімі прозвішчамі.

— Я тут выпісаў прозвішчы ўсіх сваіх выпускнікоў, якія знаходзяцца ў Бельску. Іх 99. Лічу, што галоўная адказнасць за арганізацыю з'езду спадзе на іх. (Гэта сапраўды так будзе, мілыя бельшчане, за тое на з'ездзе падзякуем вам шчыра за вашу працу).

Дырэктар чытае мне ўсе 99 прозвішчаў. Пры многіх з іх дадае дзявочыя прозвішчы маіх сяброўак і тады толькі я ведаю, пра каго рэч ідзе.

Здзіўляюся маладой памяці Яраслава Васільевіча, але не здзіўляюся, што так многа ведае аб сваіх былых выхаванках, хоць тыя ўжо даўно пакінулі школу. Заўсёды такім быў. І тых, хто яго бліжэй ведаў, ужо прывыклі бачыць у ім свайго другога бацьку.

Яраслаў Васільевіч прадаўжае:

— З выпускнікоў нашай школы, што жывуць у Бельску хачу паклікаць арганізацыйны актыў для падрыхтоўкі з'езду. Па-мойму трэба зрабіць 2-днёвы з'езд. Найлепш у ліпені 1961 г.

У далейшым ідуць многія і многія справы арганізацыйнай натуры, вельмі важныя — (якія складчыны ўсталіць, як забяспечыць закватэраванне для прыбыўшых і інш.), над якімі будзе думаць арганізацыйны камітэт, ці камісія (не ведаю, як яна назавецца), напэўна пры ўдзеле і дапамозе самага дырэктара Яраслава Кастыцэвіча, які з свайго боку верыць, што і Бацькоўскі камітэт пры ліцэі не адкажа ў сваёй разумнай радзе і дапамозе.

Выходжу ад дырэктара ўсхваляваная. Адна з маіх былых настаўніц — Софія Осіпаўна — здзіўляецца гэтаму. А я не здраджаючы зместу маёй размовы з Яраславам Васільевічам, толькі гавару, што радасныя весці маю. Каму як каму, а сотням выпускнікоў Беларускага ліцэя ў Бельску напэўна вельмі радасныя. І ім у першую чаргу іх перадаю.

Вера Леўчук

І ў Махнатым вучацца

Сетка вячэрніх сельскагаспадарчых курсашкол у бягучым годзе на многа павялічылася ў параўнанні да мінулага. У некаторых паветах нашага ваяводства амаль што ў другой пачатковай школе не толькі моладзь, але і дарослыя вучацца ў сельскагаспадарчых курсашколах. Вялікае і надта карыснае мерапрыемства асветных улад, якім з'яўляецца арганізаванне вячэрніх сельскагаспадарчых курсашкол, у будучым навучальным годзе павінна ахапіць усе сямікласныя школы. Удзельнікі курсашкол не задавальняюцца толькі рэалізаваннем праграмы. Апрача праводжання практычных доследаў на вопытных палетках яны патрабуюць ад сваіх выкладчыкаў арганізавання рознародных курсаў. Найбольшай папулярнасцю сярод жанчын карыстаюцца курсы крою і шыцця, а таксама пячэння і гатавання, а сярод мужчын — маторныя і электрычныя курсы.

У некаторых курсашколах удзельнікі нерэгулярна прыходзяць на заняткі. І тады цяжка там працуецца з імі выкладчыкам. Аднак у большасці курсашкол заняткі праводзяцца нармальна і рэгулярна. Адной з іх з'яўляецца курсашкола ў вёсцы Махнатае (Гайнаўскі павет). Тут вучацца таксама маладыя людзі і са Старога Беразова. Курсашкола існуе першы год. Найбольшай папулярнасцю сярод яе 20-ці ўдзельнікаў цешацца заняткі з галіны сельскай гаспадаркі, якія вядзе інж. Валянцін Іванюк.

Апошнім часам кіраўніцтва курсашколы пайшло на руку сваім пакуль што толькі курсантам і арганізавала курс крою і шыцця. **(мк)**

КРОК ЗА КРОКАМ

працяг са стар. 1

(Беластоцкі павет), Маскоўцах, Орлі (Бельскі пав.) ігд.

Бібліятэкары належным чынам дацэньваюць справу папулярызацыі «Нівы». Зусім справядліва бачаць у гэтым вялікую магчымасць пашырэння беларускага чытальніцтва. Практычны прынцып тут адзін — хто чытае «Ніву», той прачытае і беларускую кніжку. «Ніва» ёсць магутным папулярызатарам беларускай літаратурнай мовы. Таму ў бібліятэках і бібліятэчных пунктах адбываюцца калектыўныя чыткі «Нівы», а ў многіх мясцовасцях адбываецца гэта нават па некалькі разоў у месяц. Перш за ўсё маю тут на ўвазе бібліятэкараў з Новаберазова, Кленік, Чаромхі (Гайнаўскі пав.), Пілік, Казлоў, Крывятыч, Плёсак, Плютыч, Пасынак (Бельскі пав.) Ялоўкі і Фальваркаў Тыльвіцкіх (Беластоцкі пав.) і г. д.

Вельмі часта ў часе дыскусіі над беларускім драматычным творам зараджаецца думка пастаноўкі гэтага твора на аматарскай сцэне. Такую з'яву трэба лічыць усебакова карыснай. Удзельнікі сцэнічнай пастаноўкі больш глыбока ўспрыймаюць змест, ідэю і значэнне данага твора — перажываюць яго і перадаюць свае перажыванні гледачам. Так было ў Сукавічах (Сакольскі павет) — п'еса «Партызаны» К. Крапівы; у Юшкавым Грудзе (Беласт. пав.) — п'еса — «Дзесяць гектараў»; у Локніцы (Бельскі пав.) і гд.

Да ліку цікавых з'яў належыць арганізаванне чытальніцкіх гурткоў па беларускай літаратуры. Гэту з'яву сустракаем бадай упершыню. З'яўляецца яна вышэйшай формай культурна - асветнай дзейнасці. Стварае мажлівасці пастаяннага яе паглыблЯння і пашырання ў асяроддзі. Для прыкладу, у Кленіцкай бібліятэцы чытальніцкі гурток збіраецца амаль штодзень; у Нараўцы па два разы ў месяц, а ў Старым Ляўкове запланавана м. інш. прадыскутаваць матэрыялы аб пяцігоддзі нашага Таварыства, надрукаваныя ў «Ніве».

Пытанне арганізацыі чытальніцкіх гурткоў набывае асаблівай вастрыні на сучасным этапе развіцця культурна - асветнай працы. Сутнасць гэтага пытання заключаецца перш за ўсё не ў прапагандным эфекце але ў станаўленні грунтоўных ведаў і поглядаў людзей на літаратуру і жыццё. Гэткая дзейнасць атрымала назву «разумовага руху». Першачарговую ролю тут адыгрываюць мясцовыя настаўнікі.

Кожная бібліятэка, прымаючая ўдзел у конкурсе, намагаецца максімальна павялічыць лік чытачоў беларускай літаратуры. Бібліятэка ў Нарве — на 100%; у Дубічах Царкоўных з 78 да 200 чытачоў; у Кнаразах (Бельскі павет) да 50 асоб, у Вольцы пад Орляй на 20%; у Малешах пад Бранскам — да 25 чытачоў і г. д.

У гэтым годзе трэба чакаць значных дасягненняў у справе папулярызацыі роднай кніжкі.

Мэтай данай публікацыі было ўзняць толькі найбольш характэрныя рысы самастойнай працы вясковых бібліятэкараў над папулярызацыяй і ўмацаваннем беларускага чытальніцтва. Я абмінуў тут такія справы, як наладжванне аўтарскіх сустрэч нашых паэтаў, разрыўковыя імпрэзы, вывучванне самымі бібліятэкарамі беларускіх твораў, пытанне супрацоўніцтва бібліятэкара з мясцовай інтэлігенцыяй і г. д.

САКРАТ ЯНОВІЧ

„ПАД ДУБАМ ЯГАЙЛЫ"

Ваяводскі камітэт Турыстыкі і Ваяводская рада ЛьЗС у днях 25 і 26 сакавіка арганізавалі сустрэчу моладзі Беласточчыны ў Белавежы пад назвай «Сустрэчы пад «Дубам Ягайлы».

У сустрэчы прынялі ўдзел кандыдаты на паслоў Ян Коваль і Казімір Благушэўскі. Зала кіно «Жубр», дзе адбывалася сустрэча, была перапоўнена моладдзю, а таксама грамадскасцю Белавежы. Сустрэча прайшла ў вельмі шчырай і сардэчнай атмасферы. Кандыдат на пасла Ян Коваль — сам вопытны педагог — вельмі хутка знайшоў з моладдзю супольны язык. ці ў справах агульнадзяржаўных, ці ў справах жыцця моладзі. Пасля афіцыяльнай часткі адбылася мастацкая частка. Прыняло ў ёй удзел 5 мастацкіх калектываў: інструментальны калектыў з Боцек. кабарэ «А бо што» з Педагагічнай студыі ў Беластоку, танцавальны калектыў з Кляшчэляў, калектывы з Ляўкова і Семяноўкі.

Вучні Ляснога тэхнікума ў Белавежы ўручаюць перадвыбарчыя абавязацельствы кандыдату на пасла Яну Ковалю.

Выступае хор з вёскі Ляўкова (Гайнаўскі пав.)

Танцуе моладзь з Кляшчэляў
Тэкст і фота М. Тарасевіч

ТОРФ-КАШТОЎНАЕ ЎГНАЕННЕ

Сярод арганічных угнаенняў сур'ёзную ролю адыгрывае торф, які выкарыстоўваецца шляхам стварэння спецыяльных кампостаў. Да яго здабычы павінны выдатна прычыніцца сельгасгурткі. У мінулым годзе сельскагаспадарчыя гурткі на тэрыторыі Беластоцкага ваяводства скарысталі 1800 тон гэтага каштоўнага ўгнаення. Былі арганізаваны 42 калектывы, якія прымалі ўдзел у конкурсе абсталёўвання т. зв. кампастовых прызмаў. Абсталявана таксама 38 палеткаў з кампаставаннем. Трэба падкрэсліць, што скарыстоўванне торфу ў 1960 годзе ўскладнялася значнымі атмасферычнымі асадкамі. Большасць тарфянікаў была заліта вадою, што спыніла на нейкі час здабычу гэтага ўгнаення.

Члены сельгасгуртка ў Тарнопалі (Гайнаўскі павет) абсталявалі тарфяныя кампосты аб'ёмам у 208,6 м³. Вылучаецца тут Мікалай Бельскі, які злажыў аж 120 м³ торфу.

У гэтым жа самым павеце сельгасгурток у Нарві абсталяваў супольны кампастовы стос аб'ёмам у 90 м³. Мае ён быць выкарыстаны на грунтах дзяржаўнага фонду зямлі, які сельгасгурткоўцамі калектыўна апрацоўваецца. Гурток атрымаў узнагароду 2000 зл. з Павятовага праўлення сельскагаспадарчых гурткоў. Некаторыя сяляне абсталявалі свае ўласныя кампосты. У вёсцы Сванкі цэлы рад сялян абсталяваў тарфяныя кампосты, што, у сваю чаргу, штурхнула на гэты самы шлях іншых гаспадароў. Аказалася, што сяляне, скарыстоўваючыя торф у выглядзе ўгнаення, дабіліся параўнальна высокіх ураджаяў. Пабачым, якія вынікі атрымалі гаспадары ў некаторых вёсках. І так Мікалай Садоўскі (Тыневічы) дзякуючы торфу атрымаў 324 цэнтнераў бульбы з га; Янка Ваппа (Доўгі Брод) — 304 цэнтнераў з га; Кастусь Засім (Семяноўка) — 297 цэнтнераў з га. Яны садзілі бульбу на плошчы па 0,25 га, а мы падаем вынікі з аднаго га, каб можна было вызразней уявіць сабе іх рэзультаты.

Старшыня сельгасгуртка ў Саках (Бельскі павет) Сцяпан Шаховіч, скарыстоўваючы пад буракі торф, як угнаенне, яшчэ ў 1959 годзе сабраў гэтай культуры 300 цэнтнераў з га. Зараз ён пабудаваў спецыяльную цэментную прызму, у якой перахоўвае торф на ўгнаенне. З вопыту С. Шаховіча карыстаюць і іншыя сяляне. Сярод іх апынуўся і Мікалай Лазавік, які пабудаваў кампастовае сховішча размерам у 8 на 3,5 м.

Ужо зараз можна меркаваць, што ў будучыні яшчэ большая колькасць сялян будзе выкарыстоўваць торф, як каштоўнае ўгнаенне. Практыка паказвае, што торф аказвае надзвычай добры ўплыў на структурны склад глебы.

Мікалай Мароз

СПРАВЫ СТАРЭЙШЫХ І МАЛАДЫХ У МЕЛЬНІКУ

(Працяг са стар. 3)

сак налічвае таксама ГРН у Мельніку. Аб стане сельскай гаспадаркі, дакладней — ураджайнасці палёў, гаворыць у многім попыт на штучныя ўгнаенні. А тут ён вельмі малы. Хопіць сказаць, напрыклад, што суперфасфат, азатняк і патасовая соль у дастатковай колькасці ляжыць у магазіне яшчэ з мінулага года і чакае на пакупшчыкаў. Добра разыходзіцца тут толькі сярчан амону ў веснавыя месяцы.

Агульна ў забеспячэнні земляробаў шырэйшым асартыментам штучных угнаенняў ГС мае цяжкасці па прычыне недахопу адпаведнага магазіну. Праўленне ГС-а пакуль што не бачыць рэальных магчымасцей на яго пабудову. Але затое ў бліжэйшыя гады пабудуюцца ў Мельніку вясковы таварны дом і краму прамысловых тавараў, та патрэбных вясковаму насельніцтву. Яшчэ ў бягучым годзе пабудуецца крама харчавых прадуктаў у вёсцы Сутна.

МОЖНА ЗАРАБІЦЬ...

— гаворыць загадчык скупачнага пункта Беластоцкага зелярскага прадпрыемства «Гербаполь» у Мельніку, Мікола Керкевіч. Наш пункт існуе ад 1952 года. Маем свае аддзелы ў Сямяцічах і Драгічыне.

Надбужанскія аколіцы, а ў асаблівасці аколіцы Мельніка, вельмі «багатыя» ў разнароднае зелле, якога напары і адцягнутыя сокі высока цэняцца ў медыцыне і маюць шырокае прымяненне ў сучасным лячніцтве. Таму факт існавання скупачнага пункта трэба адзначыць як станоўчую з'яву, бо апрача агульнай карысці жыхары навакОлля маюць магчымасць дадатковага заробку. Пункт з'яўляецца адным з лепшых пастаўшчыкоў прамыслова-медыцынскага зелля на Беласточчыне. У кожны сезон адсюль высылаюцца тонны каштоўнай сыравіны і тут выплачваецца збіральнікам зелля тысячы злотых. Збіральнікі — пераважна людзі старэйшыя. Моладзь наогул праяўляе абыякавасць. А найменш зацікаўлення ў збіранні зелля праяўляюць школы. А шкада, бо шляхам арганізавання збірання зелля можна вучыць школьную моладзь пазнаваць таямніцы прыроды, краявіды, і, што не менш важнае — кшталтаваць навыкі да арганізаванай працы, гаспадарнасці зароблены мі грашыма.

*

Аўтар лічыць, што закранутымі справамі зацікавяцца адпаведныя асобы і ўстановы.

Міхась КУРАШ

МЁД — ЛЯКАРСТВА

Філосаф старажытнай Грэцыі Піфагор, калі меў 90 год, упэўніваў, што крыніцай яго здароўя і сілы з'яўляецца мёд.

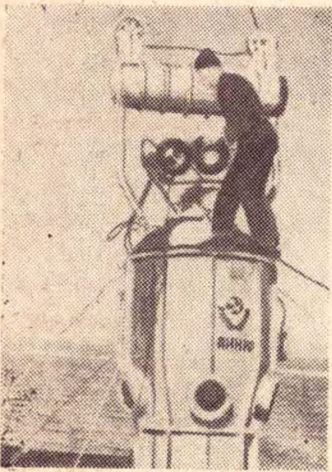
Гіпакрат прапанаваў мёд усім сваім пацыентам. Дэмакрыт, калі меў больш 100 год, гаварыў, што каб дажыць да яго гадоў, трэба мёдам шмараваць вантробу, а алеем шкуру.

Слаўны таджыцкі вучоны, лекар Авіцэнна, прапанаваў: «Калі хочаш быць здаровым, дык спажывай мёд».

У мёдзе шмат ёсць дэкстрозы (глюкозы) і лявулёзы. Мёд на працягу вякоў лічыўся як сродак супраць усіх хвароб. Мёд з'яўляецца амаль што адзіным аджыўчым сродкам, якога каштоўнасць пацвярджае сучасная медыцына.

Мёд складаецца з мяшанкі дэкстрозы (глюкозы) і левулёзы, альбо фруктозы. У мёдзе ёсць таксама бялка — 0,3 — 2,5 працэнтаў. Знаходзяцца ў ім таксама арганічныя квасы - энзымы, напрыклад, діастаза, каталяза і г.д., вітаміны з групы В, а таксама вітаміны А і С, хаця ў мінімальных колькасцях. Каштоўнасць лячэння мёдам пры недамаганнях сэрца і крывяносных сасудаў ёсць звязана з дзейнасцю глюкозы, фруктозы, вітамінаў, а таксама цел з гарманальнымі ўласцівасцямі. Спосаб лячэння мёдам павінен быць падсказаны лекарам. Неабходна заўважыць, што прапанаваная аднаразовая даўка мёду праз швейцарскіх лекараў не перакрачае 80 грам. Найлепш спажываць мёд нашча і вечарам перад сном, значыць 2 разы ў дзень па 1—2 ложачкі мёду, распушчанага ў паўшклянцы цёплай вады, альбо гарбаты з лімонам (вітамін С). Большыя даўкі шкодныя і могуць выклікаць у арганізме харчавы цукрамоч.

Гідрастат — разведчык глыбіні

Гідраакустычнымі прыладамі карыстаюцца на рыбалавецкіх суднах. Рабочая глыбіня апушчэння гэтага гідрастата 600 метраў. У стальным цыліндровай формы сасудзе памяшчаецца чалавек, які наглядае за падводным мірам праз адзін з пяці ілюмінатараў. У апараце ўмацаваны пражэктар і лямпа - ўспышка для фатаграфавання. Выпрацукаваны ён у 1960 г. у Ленінградзе.

Гісторыя кола

Кола (звычайнае, як у возе) вынайдзена 4—5 тысяч год таму назад. Калі параўнаць гэта з існаваннем чалавецтва на зямным шары (найменш 600 тысяч год) дык бачым, што не так ужо і даўно вынайдзена кола. Некалькі тысяч год таму назад у старажытнай Індыі і Кітаі ўсялякія цяжары транспартавана на пласкадонных вазах, замацаваных на санях. У Індыі такія сані цягнуў слон, а ў Кітаі — быкі. На перадку такога воза побач з фурманам стаяў другі чалавек і ўвесь час паліваў дарогу вадой, каб зменшыць трэнне палазоў аб зямлю. З часам пад палазы пачалі падкладаць круглыя клёцы. Далейшым паляпшэннем такога транспарту былі паўкруглыя выямкі ў палазах, да якіх укладвана валкі. Менавіта гэтыя валкі былі прататыпамі цяперашніх колаў. З часам сярэдзіну гэтых валкаў спецыяльна патоншвалася, з чаго ўтвараліся два колы на супольнай восі. Пасля суцэльныя колы накладана на вось, прымацаваную да воза. А ў канцы суцэльныя цяжкія колы заменена коламі са шпіцамі. І так ад колішніх палазоў і клёцаў дойдзена да сучасных агумованых кол на шарыках.

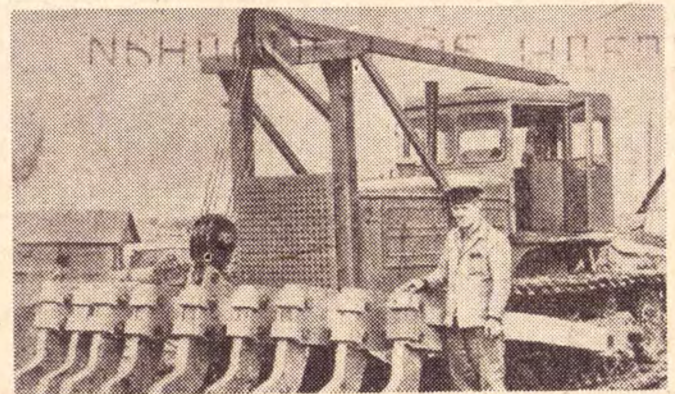

І на гэтым ездзяць

У ЗША (у Арызоне) можна ўбачыць асвоеную і асядланую зебру, якая, як вядома, вельмі палахлівая жывёліна. Яна пад сядлом адзначаецца нястомнай хуткасцю.

Універсальны агрэгат „КБК—3"

Агрэгат «КБК-3» — гэта камплекс навесных прыладаў, змантаваных на трактары. Найбольш важная з іх — карчавальная рама, у якой замацавана дзевяць металічных зубоў. Пры дапамозе карчавальнай рамы за восем гадзін можна выкарчаваць ад 200 да 1200 пнёў, тры гектары кустарніка альбо дробнага лесу, выцягнуць і адцягнуць у бок ад 100 да 400 вялікіх каменняў, узрыхліць і прачасаць да 4 гектараў зямлі і зараць яе.

СТАРАДАЎНІЯ ЮР'ЕЎСКІЯ ЗВЫЧАІ Ў БЕЛАРУСАЎ

(Працяг са стар. 3)

«Калі выйдзе на юраву расу, то ачуняецца»; «Калі да Юр'я дацягне, то ўсё будзе добра».

Вось некаторыя практыкі, забяспечваючыя жывёлу ад хвароб, ведзьмаў, «благога вока» і г. д.

Найбольш распаўсюджаным не толькі ў славян, але і ў іншых народаў быў звычай пры выгане першы раз у поле жывёлы — сцябанне яе галінкаю вярбы, пасвячонай на Вербніцу. Магічная дзейнасць вярбы мела забяспечыць жывёлу ад усялякага няшчасця на ўвесь год.

Існаваў і такі звычай у нашых бацькоў і дзядоў дзеля забеспячэння жывёлы ад няшчасця, а іменна: выганяючы першы дзень жывёлу ў поле, пераганялі яе праз кажух, разасланы перад парогам хлява шэрсцю ўверх. Гэтая практыка перш за ўсё гарантавала будучую плоднасць жывёлы.

Гаспадыня, далучаючы сваю жывёлу да агульнага статка, на чале якога стаяў старэйшы пастух, т. зв. пастыр, давала яму пару яек, хлеба з сырам і адначасова ўручала галінку вярбы, якой пастыр мусіў тройчы сцебануць далучаную жывёлу. Вечарам, прыгнаўшы статак з поля, пастыр аддаваў вярбу гаспадыням, або затыкаў над варотамі хлява. Рабілася гэта дзеля таго, каб: 1) зберагчы жывёлу ад ведзьмаў, якія ў Купальскую ноч стараюцца пранікнуць у хлявы і шкодзіць кароўкам, 2) жывёла, вяртаючыся з пашы, не блудзіла па чужых панадворках, а непасрэдна ішла ў свой хлеў і 3) забяспечыць жывёлу ад усялякіх хвароб і ад дзікага звера.

На Навагрудчыне і Случчыне быў звычай выганяць да ўсходу сонца жывёлу на рунь — «на Юр'еву расу». На Пружаншчыне пры першым выгане жывёлы ў поле клалі пад парог хлява круглае палена, яйка і палку, якой пастух тройчы злёгку біў жывёлу. Вечарам пастух ламаў гэту палку на столькі кавалкаў, колькі ў хляве было загарадак і ў кожную ўтыкаў кавалак палкі.

Юры не толькі фармальны апякун жывёлы. Ён часта з'яўляецца проста пастухом. Аб гэтым кажуць нам юр'еўскія народныя песні.

«Святы Юры па лугу ходзіць,
Па лугу ходзіць, коні пасець,
Каб былі добры ды пабрыківалі...»
Або пытанне:
«Дзе Юр'я прабывае?
Пасе кароў у чыстым полі».

Юры сцеражэ жывёлу ад драпежных звяроў, канкрэтна ад ваўкоў. Ёсць такое павер'е, што воўк хапае, або нападае на тую жывёлу, на якую атрымаў дазвол ад Юр'я. Юры загадвае ваўкамі, яны яго слухаюцца і баяцца. Юры не толькі на кані ездзіць. «Як яму часамі зажадаецца, то і на ваўках праедзецца», — кажа традыцыя. Значыцца, згодна з народным павер'ем, воўк без дазволу Юр'я не парушыць жывёлы. А каб ваўкі не падохлі, то Юры дазваляе ім хапаць жывёлы столькі, колькі патрэба, каб пражыць. У некаторых аколіцах Беларусі на Юр'я яшчэ да ўсходу сонца вілі повад (вяроўку) з канаплянага валакна, даўжынёй у шырыню варот. Над гэтым повадам знахар (шаптун - чарадзей) шаптаў і выконваў свае чары. Пасля гэтага вяроўка (повад) набывала сілу, ахоўваючую жывёлу ад ваўкоў на працягу ўсяго пасбішчнага сезона. Але жывёла пры першым выгане ў поле павінна перайсці праз зачараваную вяроўку.

Паводле народнага павер'я конь мае ў асноўным двух ворагаў: д'ябла (хлеўніка) і ваўка. Ад першага можна вызваліцца пры дапамозе чараў, а ад другога часам нельга выкруціцца. Барацьба з другім бывае безрэзультатнай у трох выпадках, калі, напрыклад, жарабя радзілася на Юр'я ды яшчэ мае чорнае паднябенне. Міма ўсялякіх асцярожнасцяў і забегаў пазней, ці раней, а воўк яго з'есць, або так пакалечыць, што не вылечыш.

Аб тым, што Юр'еўскі дзень з'яўляецца вялікім святам пастухоў, а сам Юры іхні апякун і блізкі супрацоўнік у справе жывёлагадоўлі, не прыходзіцца многа даказваць. Кароценька прыгадаем пастушыны абрад на Юр'я, запісаны на Магілёўшчыне.

На Юр'я пастухі хадзілі па сяле і збіралі ад гаспадынь хлеб, яйкі, сала, малако. З сабранымі прадуктамі ішлі ў поле да жывёлы і там распальвалі вогнішча і смажылі яешню. Пасля гэтага збіралі жывёлу ў грамаду і ўсе пастухі, цэлай працэсіяй, абходзілі з яешняй сабраную ў адным месцы жывёлу. Некаторым пастухам былі раздзелены ролі: зязюлі, зайчыка, кульгавага, сляпога. Старэйшы пастух (пастыр), які нёс яешню, абходзячы жывёлу, задаваў пытанні:

— Зайчыку, зайчыку, ці горкая асіна?

Зайчык адказваў: — Горкая.

Пастыр: — Хай жа і нашая жывёла будзе горкая ваўку.

— Сляпы, сляпы, ці відзіш?

— Не віджу.

— Хай жа і воўк не відзіць нашай жывёлы.

— Кульгавы, кульгавы, ці дойдзеш?

— Не дайду.

— Хай жа і воўк не дойдзе да нашай жывёлы і г.д.

На заканчэнне абходу пастыр заклікаў:

«Зязюлька, зязюлька, прыкукуй нашу скацінку, каб не разбеглася.

Урэшце, вярнуўшыся з яешняю да вогнішча, усе пастухі частуюцца і час ад часу падкідваюць яду з лыжкай уверх, прыгаварваючы: «Каб так наша жывёла падскаквала».

Роля, як бачым, Юр'я настолькі вялікая ў сельскагаспадарчых справах, што культ св. Юр'я ў хрысціянскім свеце проста не даецца параўнаць з культам любога са святых. Юр'еўскія народныя звычаі і павер'і багатыя і цікавыя. Яны чакаюць яшчэ на спецыяльную навуковую апрацоўку этнографамі.

М. Ц.

НАСТУПЛЕННЕ НА ПУСТЫНІ

Пустыні і паўпустыні ў СССР займаюць прыкладна шостую частку тэрыторыі. Нетры іх захоўваюць невычэрпныя запасы солі, фасфарытаў, тут здабываюць нафту, серу, медзь, марганец, волава, вальфрам, індый і іншыя металы. Запасы газу толькі ў Каракумах вылічваюцца трыльёнамі кубаметраў. З Кізыл-Кумаў пацягнуліся ўжо ніткі газаправодаў.

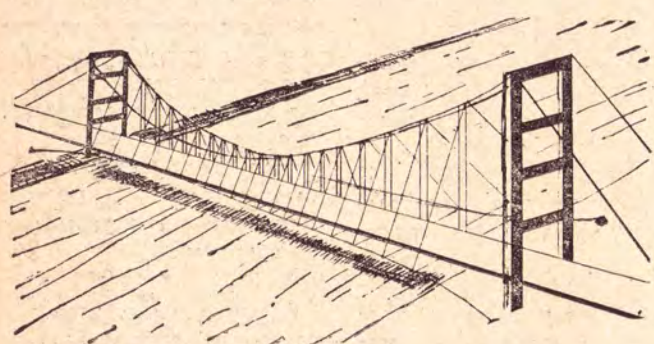
Жывёлаводы пустынь і паўпустынь — асноўныя пастаўшчыкі лепшага ў свеце савецкага каракулю, а таксама сыравіны для суконных, шарсцяных і абутковых фабрык. На пашы пасвяцца мільёны авечак.

Савецкія людзі паставілі ўжо на службу народу скарбы «скупых» зямель і працягваюць пераўтвараць бязводны край. З кожным годам граніцы пустынь скарачаюцца.

Нядаўна праз пяскі і барханы гідрабудаўнікі Туркменіі праклалі новую трасу аму-дар'інскай вадзе. Па Каракумскім канале яна прыйшла ў Мургабскі і Тэджэнскі аазісы. У зоне канала калгасы і саўгасы асвоілі больш чым 70 тысяч гектараў цаліны і аблогаў. Каля 30 тысяч гектараў зямель працаўнікі рэспублікі ўзорваюць у гэтым годзе. Яшчэ больш прывабныя перспектывы адкрываюцца ў недалёкім будучым. Пераможцы лясоў рыхтуюцца да новага наступлення — будаўніцтва трэцяй чаргі Каракумскага канала. Ад ракі Тэджэн аму-дар'інская вада прадоўжыць свой шлях да Ашхабада, арасіць Прыкапетдагскую нізіну. Гэта дасць магчымасць асвоіць яшчэ 400 тысяч гектараў урадлівай цаліны. І тут зашумяць сады, узнімуцца рослівыя кусты бавоўніку, да вадапояў пацягнуцца сытыя атары авечак. Яшчэ багацейшым стане гэты край.

У СССР пачынаецца шырокае наступленне на бязводдзе. Падлічана, што ў абвадненні маюць патрэбу 300 мільёнаў гектараў пашы. К канцу сямігодкі 83 мільёны з іх атрымаюць жыватворную вільгаць. Напомнім, што за ўсе гады Савецкай улады было абводнена 150 мільёнаў гектараў.

К 1965 году будзе пабудавана 8.500 буравых шчылін, 28 тысяч шахтных калодзежаў, 8 тысяч кіламетраў вадаправодаў, 4 тысячы сажалак і вадаёмаў. Вялікія лічбы. А за імі скрываюцца пераўтвораныя пустыні і паўпустыні. 40 мільёнаў гектараў пашы атрымаюць ваду ў Казахстане, 7 мільёнаў гектараў — ва Узбекістане, 10 мільёнаў гектараў — у Туркменіі. Ваду дадуць буйныя абвадняльныя збудаванні - каналы, у іншых месцах яе падымуць з калодзежаў помпамі.

На здымку:

Праект моста на Аму-дар'і, будова якога ўжо распачата. Будзе гэта ажурны вісячы мост, адна з важнейшых інвестыцый у СССР.

ВЫБАРЧЫЯ СПАТКАННІ

Ядвіга СЕРОЦКАЯ

Інструктар гурткоў вясковых гаспадынь Павятовага саюза сельскагаспадарчых гурткоў у Саколцы. Шматгадовы грамадскі дзеяч. Была адным з першых арганізатараў Лігі жанчын, а таксама гурткоў вясковых гаспадынь у сваім павеце. Шматгадовы радны ПРН, член камісіі сельскай гаспадаркі і лясніцтва гэтай рады. У апошняй кадэнцыі з вялікім заангажаваннем высоўвала шэраг прапаноў і пастулятаў адносна палепшання становішча вясковай жанчыны.

Кандыдуе ў Сакольскім павеце да Ваяводскай рады.

Анатоль ГІНШТ

Ад павятовых асветных улад, ад паасобных яе працаўнікоў, а найбольш ад інспектара ў многім залежыць тое, ці настаўнікі далей павышаюць свае кваліфікацыі, ці дастаткова змагаюцца з двухгодніцтвам, а таксама ці на патрэбным узроўні дысцыпліна ў школе. Анаталь Гіншт з'яўляецца інспектарам у Бельску і на гэтыя справы зварочвае вялікую ўвагу.

83 настаўнікі ў павеце павышаюць свае кваліфікацыі, у гэтым 11 чалавек вучыцца ў вышэйшых установах. 39 настаўнікаў ужо закончыла паўвышэйшыя і вышэйшыя ўстановы.

Вялікіх поспехаў дабіўся інспектарат і ў тым, што ў павеце існуе 27 школ сельскагаспадарчай падрыхтоўкі і 58 пунктаў асветы для дарослых. Шмат увагі інспектар удзяляе і школьнаму будаўніцтву. За апошнія тры гады пабудавана ў павеце 10 новых школ, а запланавана пабудаваць у гадах 1961 — 65 наступных 25 школьных памяшканняў.

Вось у тым, што шмат зроблена на Бельшчыне за апошнія гады ў галіне асветы, вялікая таксама заслуга Анаталя Гіншта. Ён вылучан зараз у кандыдаты на раднага Павятовай рады нарадовай.

М. Х.

Падумайце аб вясне, удзельнікі мастацкіх калектываў!

Набліжаецца вясенні сезон у культурнай працы. Удзельнікі гурткоў мастацкай самадзейнасці павінны падумаць аб праграме на гэты час. Напрыклад, удзельнікі мастацкага гуртка ў Вітаве (Гайнаўскі павет) на вясенні сезон рыхтуюць «Паўлінку» і «Варажбу на Яна». Акрамя гэтага настаўніца мясцовай школы Ганна Войцюк рыхтуе «згадуй - згадулю». А гэтае ж у вёсцы яшчэ амаль што навінкаю з'яўляецца. У месяцы лютым мне давялося быць на вечарыне ў Ласінцы. Вечарыну арганізавалі ўдзельнікі мясцовай сельскагаспадарчай вячэрняй курсашколы. Было шмат моладзі. Прышлі таксама старэйшыя людзі. Мне здаецца, што толькі дзякуючы арганізаванай настаўнікамі «згадуй-згадулі» (дарэчы, цікавай і змястоўнай) вечарына была вельмі ўдалай. Першая ўзнагарода, хаця скромная— атрыманне права заказаць любы танец і выбраць да танца хлопца — выпала Любе Паскробка, актыўнай удзельніцы сельскагаспадарчай курсашколы.

Мастацкія гурткі павінны больш увагі звярнуць на маленькую форму сатыры — вершы, памфлеты (вершам і ў форме дыялогаў), а таксама сатырычныя актуальныя песні (адным з родаў такой [illegible]ні з'яўляецца частушка, але, зра[illegible] не кожная). Многа іншых форм [illegible] можна ўводзіць у праграму. Справа зводзіцца аднак жа да таго, каб праграма мастацкага гуртка была цікавай, атракцыйнай, каб можна было ў час перапынку між танцамі рабіць «устаўкі» роднага жывога слова. З «гібкай» праграмай лягчэй будзе таксама арганізаваць «маёўкі» на вольным паветры.

(мк)

ГАВОРЫЦЬ БЕЛАСТОК...

Рэдактар беларускіх радыёперадач Лявон Майсеюк праводзіць у студыі Беластоцкага вяшчання гутарку з кіраўніком мастацкага гуртка ў Галадах (Бельскі пав.) Оляй Раеўскай.

ЧЫТАЧЫ ПЫТАЮЦЬ РЭДАКЦЫЯ АДКАЗВАЕ

ДА НІНЫ ЛЕЎЧУК З БЕЛЬШЧЫЗНЫ

Адносна спецыяльных эластычных панчох супраць жылякаў на нагах хочам вам сказаць як іх здабыць. Трэба схадзіць да свайго Асьродка здароўя і папрасіць у лекара скіраванне да павятовага хірурга ў Гайнаўцы. Павятовы хірург агледзіць вас, а пасля выдасць рэцэпт на такія панчохі. З гэтым рэцэптам пойдзеце ў выдзял здароўя Гарадской рады нарадовай у Гайнаўцы, дзе рэцэпт ваш зацвердзяць. На такі рэцэпт аптэка прадасць патрэбныя панчохі. Калі не будзе іх у аптэцы ў Гайнаўцы, дастанеце ў Беластоку ў аптэцы № 6 вул. Мальмеда 12.

Жадаем здароўя!

ПАД ЗНАКАМ ЗЛАДЗЕЙСТВА

У апошнім часе міліцыя выкрыла асабліва шмат зладзейскіх пачынанняў.

Рычард Касінскі, селянін з хутара Драгічын у Сямяціцкім павеце, украў 3 вузкачыгуначныя рэйкі на станцыі Нурэц. Рэйкі гэтыя — уласнасць прадпрыемства лясных чыгунак у Гайнаўцы. Іх вартасць складае 2 тыс. зл. Украдзеныя рэйкі Р. Касінскі схаваў у сваёй сялібе, дзе міліцыя і знайшла іх. Пастановай пракурора ў Сямяціцах Р. Касінскага арыштавана.

•

Антон Невяроўскі, старшыня сельгасгуртка ў вёсцы Невярова, праводзячы малацьбу ў сялян гуртКоўскім агрэгатам, не рэестраваў іх у карце працы, а грошы, якія сяляне плацілі за малацьбу, прысвойваў сабе. Несумленны старшыня дзейнічаў так на працягу 10 месяцаў і за гэты час прысвоіў сабе 4.780 зл. гуртКоўскіх грошай. Даследаванне ў гэтай справе далей вядзе КП МО ў Сямяціцах, а камбінатар чакае на судовы разбор у арышце.

•

Жыхар Беластока Антон Ткачук, (вул. Магілёўская 2 кв. 3), прабываючы ў Гайнаўцы, украў ад жыхаркі Гайнаўкі, Леакадзіі Станкоўскай, кілім і мужскія боты. Зладзейства міліцыя выкрыла, а зладзея арыштавана.

•

Сяляне з вёскі Барысаўка (Беластоцкі пав.) Мар'ян Крушэўскі і Рышард Руткоўскі, кралі па начам дошкі з вагонаў на трасе Элк — Беласток. Чыгуначны камісарыят МО ў Беластоку выслядзіў зладзеяў, а рэвізія і знойдзеныя дошкі пацвердзілі іхняе злачынства. Пракурор вырашыў арыштаваць абодвух зладзеяў.

•

Магазынер ГС-у ў Чорнай Вёсцы (Беластоцкі пав.) Ян Матвейчук, даўжэйшы час прысвойваў сабе розныя тавары з геэсаўскага магазіна, у выніку чаго сцверджана страты на суму 82.228 зл. Яна Матвейчука арыштавана.

П. БЯДА

Радыё

Перадачу на беларускай мове Беластоцкага радыёвяшчання (сярэднія хвалі 219,6 м) слухайце ў панядзелак у 13 гадзін.

10 красавіка пачуеце мантаж п. з. «Перадвыбарчае падарожжа ў Сакольскі і Дуброўскі паветы».

Даклады аб народнай культуры Гайнаўшчыны ў Торуні

На аснове этнаграфічных матэрыялаў, якія былі сабраны летам мінулага года этнаграфічнай разведкай у Гайнаўскім павеце, мгр М. Пяцюкевіч, навуковы працаўнік Этнаграфічнага музея ў Торуні, прачытаў на семінарах Кафедры этнаграфіі Ўніверсітэта імя Мікалая Каперніка два даклады аб сучасным стане народнай культуры на Гайнаўшчыне.

Першы даклад, 18.I. г. г., быў прысвечаны народнаму мастацтву, а другі, 15. II. г. г., матэрыяльнай культуры, асабліва, народнаму рамяству Гайнаўшчыны.

Даклады выклікалі ў прысутных вялікае зацікаўленне народным мастацтвам і наогул народнай культурай насельніцтва Гайнаўшчыны. Пасля дакладаў разгарнулася шырокая дыскусія, у якой многія з прысутных прыймалі актыўны ўдзел і дакладчыка засыпвалі шматлікімі запытаннямі. Даклады былі ілюстраваны паказам пры дапамозе эпідыяскопа шматлікіх этнаграфічных здымак, зробленых дакладчыкам у часе этнаграфічнай разведкі. Апрача таго пасля кожнага даклада і дыскусіі прысутныя маглі паглядзець падрыхтаваную спецыяльна для даклада «выстаўку» этнаграфічных экспанатаў, сярод якіх знаходзіліся вельмі ўжо рэдкія і каштоўныя для навукі прадметы.

Усе гэтыя прадметы, у ліку каля 130, знойдуцца ў Этнаграфічным музеі ў Торуні, у абсягу дзейнасці якога знаходзіцца і Беластоцкае ваяводства. Таму, менавіта, Торунь і яго навукоўцы, а перш за ўсё працаўнікі ў галіне этнаграфіі вельмі цікавяцца народнай культурай Беласточчыны.

Дакладчыку, які з вялікай любасцю расказаў аб народным багацтве сялянства Гайнаўскага павета, прысутныя выказалі шчырую падзяку і пажаданне на будучыню правесці доследы ў галіне духоўнай культуры, якая напэўна не менш цікавая, чым і матэрыяльная.

Прысутны.

Hiba

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. **Telefony:** red. naczelny 25-89, centrala 37-41 do 49.

Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2.40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14.40 zł, rocznie — 28.80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma.

Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiebiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wilcza 46 Nr konta PKO 1-6-100024.

Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiazuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4,70 $ w Europie: 5 $ — w USA.

Nakł. 5000. Błtk. B-2

СКАРГІ І ПРАПАНОВЫ

ЗА ПЕРАЕЗД

Жыхары Дубін моцна крыўдуюць на ўлады ПКП, што ліквідавалі ім пераезд праз чыгунку, які знаходзіўся недалёка за вёскай і які злучаў Дубіны з іншымі вёскамі, у першую чаргу з Бельшчызнай, а таксама служыў даездам 30 гаспадарам на свае калоніі, якія знаходзяцца іменна з другога боку чыгункі. Гэтыя гаспадары вымушаны цяпер рабіць немалы круг, каб даехаць на поле. Гэта трэба ўзяць пад увагу адпаведным уладам, тым больш, што пераезд быў ліквідаваны даволі самавольна, менавіта, без паразумення, без узгаднення з Грамадскай радай нарадовай у Дубінах, якая ж з'яўляецца гаспадаром сваёй грамады.

Цяпер другі бок медаля. У аколіцах Дубін на даўжыні 1 км ёсць тры пераезды. Гэта многа. А так як пераезды — гэта месцы частых трагедый, то трэба прызнаць рацыю і ўладам ПКП, што імкнуцца зменшыць іх колькасць, бо робяць гэта, клапоцячыся аб людзях (толькі на адным Гайнаўскім дарожным адрэзку на 25 км чыгункі ёсць 30 пераездаў). І тут яшчэ раз хачу звярнуць увагу на шкоднасць адсутнасці паразумення адных улад з другімі. Бо каб камісія, якая ліквідавала пераезд, мела такое паразуменне, то напэўна і ёй сказалі б у Дубінах так як і мне: — Лепш ужо ліквідавалі б вось той наступны пераезд. Да яго і даезд вельмі дрэнны і толькі двух гаспадароў праз яго ездзіць на поле.

Як я даведалася, уся гэтая справа яшчэ не закрытая і ёсць магчымасць дайсці да згоды, зразумела, пры такім становішчы жыхароў і Грамадскай рады ў Дубінах, што 3 пераезды на 1 км чыгункі — гэта сапраўды за многа. Адзін найменш патрэбны і найгоршы можна смела ліквідаваць.

вл

Кастусь Кірэенка

ПРА СВІННЮ І КРЫНІЦУ

Прысвячаецца ўсім п'яніцам, дэбашырам, прайдзісветам.

Падышла свіння да чыстае крыніцы,
Пачасалася ля вербалозаў ніцых,
Ды ў ваду зірнула: што за рыла там?
Вось жа я табе, крыніца, зараз дам!

А свінні, вядома, лычам рыць не дзіва,
Як пайшла яна мясіць і прама й крыва,
Дык ажно завойкаў вербалоз,
Ажно хвалямі пайшоў крынічны плёс.

Не на жарт уся ўстрывожана акруга:
— Што зрабіла гэта валацуга!
Запаскудзіла, брудачка, ўвесь наш кут.
Як цяпер вады нап'емся тут?..

Лес загуў — з хваіны і альшыны
Гнеўна пратэстуе род птушыны,
Жыхары лясныя стрымлівіюцца ледзь
Але супакоіў іх мядзведзь:

— То свіння, ёй трэба асвяжыцца,
А свіння не звыкла ў чыстае лажыцца.
Дык давайце — каб мінула ўся бяда,
Свінню прагонім — і ачысціцца вада.

ОХ, І ДУБ

Сцінаў бацька з двума сынамі ў лесе дрэвы. Добра напрацаваўшыся, яны пад вечар наварылі кашы, ды селі есці пад дубам. Старэйшы сын накінуўся з лыжкаю на кашу, бо галодны быў, сербануў, апёкся ды кажа, глянуўшы ў гору:

— Ох, і дуб жа!...

Бацька з меншым сынам глянулі на яго са здзіўленнем і нічога не сказалі.

Меншы сын сербануў, таксама апёкся, глянуў на старэйшага і кажа:

— Ох... і высокі ж!...

Бацька глянуў на абодвух, але не ведаючы, што каша гарача, сербануў, апёкся, ды бразнуў лыжкаю аб зямлю.

— А каб вы, сынкі, павешаліся на гэтым дубе! — прабарчаў ён.

З украінскага

Без слоў.

ЧЫЯ ЖОНКА ГОРШАЯ

Сустрэліся два сябры і наракаюць.

— Каб ты ведаў, — кажа адзін, — якая ў мяне жонка. Дыхаць не дае.

— Эт, што там, — кажа другі. — Гэта яшчэ не гора. Мая, браток, як толькі я на парог, дык крычыць адразу: «а ну дыхні!»

Сяргей Аўсейчук
Белявічы

НЕ РАСТАПТАЛІ

Маленькі Залодзя, пабачыўшы ў цёткі пры ложку воўчую скуру, кажа:

Цёця, а ў нас таксама ёсць такі вялікі сабака. Але мы яго так не растапталі.

З. Іванюк
Гайнаўка

ДОБРЫ ЎЧЫНАК

— Ну, Коля, расказвай, што сёння зрабіў добрага? — пытае дзед унука гарцэра.

— Праводзячы цётку на станцыю, я ўбачыў, як адзін чалавек бег за цягніком. Цягнік усё больш аддаляўся. Тады я гэтага чалавека пацкаваў Жучкай і ён даганіў цягнік, — адказаў Коля.

Ірка Цэкала
Сапава

РЫБАЦКАЯ СЕТКА

Адзін чалавек летам быў над морам. Сустрэўшы рыбака, ён пытае:

— Як робіцца гэтыя рыбацкія сеткі?

— Зусім проста, — адказаў рыбак. — Бярэм дзіркі і сшываем іх ніткамі.

Васіль Кіндзюк
Дубіны

ВІНАВАТЫ АБУТАК

Дырэктар: Чаму гэта, калі б я не прыйшоў, вы нічога не робіце?

Сакратарка: Гэта таму, пане дырэктар, што ваш абутак на каўчуковай падэшве.

Васіль Іванюк
Плюціцы

ДОБРАЯ ГАСПАДЫНЯ

— Але ж і гаспадыня з гэтай Марусі, нават солі не мае, — кажа суседка суседцы.

— Адкуль вы ведаеце, — спытала тая.

— Я хацела ў яе пазычыць.

Юрка Скепка
Альхоўка

ПРАДБАЧЛІВЫ

У час экзаменацыйнай сесіі студэнт прыйшоў да прафесара на экзамен і прынёс з сабой ложак. На пытанне здзіўленага прафесара: «навошта вам тут ложак?» студэнт адказаў:

— Як ляжаць дык ляжаць.

Міхась Гародны

САМААБСЛУГОЎВАННЕ

НЕ ЯГО НОГІ

Ехаў дзядзька ў Гайнаўку. Бачыць, ляжыць на дарозе п'яны.

— Гэй, чалавеча, — крычыць дзядзька, — адымі ногі, бо раз'еду.

П'яны прачнуўся, глянуў на ногі ды кажа:

— Едзь, гэта не мае ногі. Мае былі абутыя.

Янка Іванюк
Койлы

ХТО ЛЕПШЫ

— Мама, — пытае маленькая Зося, — што будзе як аса сядзе на крапіву. Ці крапіва асу апячэ, ці аса крапіву ўпячэ?

Аляксандр Мікалаюк
Бельск

ГАДЗІННІК

— Куды, кум, нясеш пеўня?

— Да зыгармайстра. Гэтае падла даўней як трэба спявала апоўначы, а цяпер позніца пачаў.

Валодзя Тамашук
Дубічы - Царкоўны

ЁН ТАКСАМА ПАМОЖА

Прыйшоў сусед да суседа ды просіць:

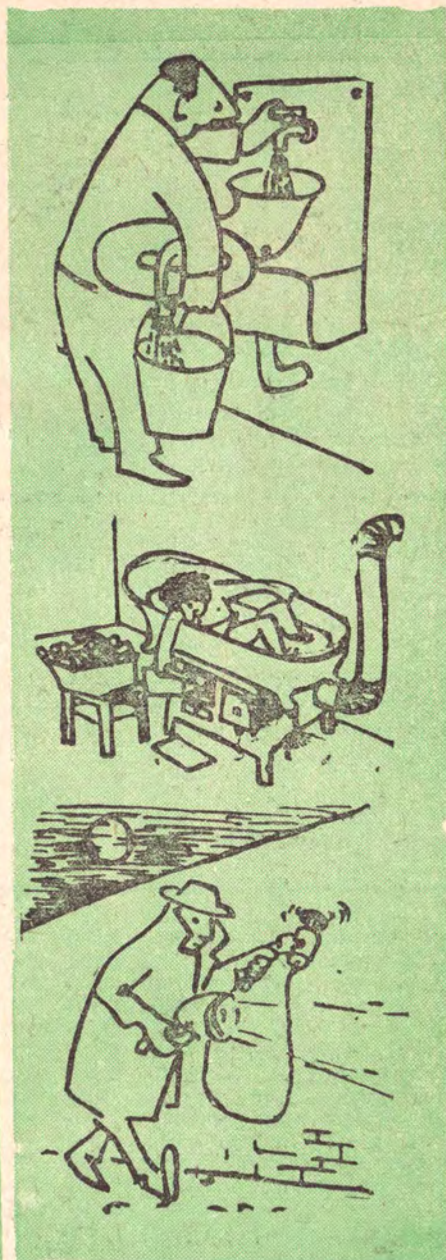
— Памажы мне, Косця, дохлую кабылу выцягнуць з хлява. Як у цябе здохне, дык я таксама памагу.

Юрка Скепка
Альхоўка

Без слоў

ЗДАБЫЧЫ ТЭХНІКІ

МАРЫ РЭВАНШЫСТА

СТАРОЕ і новае

Пачалося ўсё ад звычайнай соскі. Кожны чытач ведае гэты прадмет. З аднаго боку рызінавы пузырок, а з другога ўстаўлена кальцо, як у быка.

Менавіта ад такой соскі-фальшыўкі, якой мы карыстаемся для ашукоўвання малышоў, і пачалася ўся гэтая гісторыя.

Так ужо ёсць на свеце што кожны чалавек паддаецца падману. Пачаткова мы ашукваем соскай будучых грамадзян, пасля дзеці падрастаюць ды самі ашукоўваюцца ў сваім першым каханні. Пасля нейкага часу дзеці пачынаюць ашукваць бацькоў, а старэчы бацькі ашукваюцца ў надзеі на заслужаны адпачынак.

Даруйце, мілыя чытачы, замнога я залез у філасофію, таму і ад соскі адбіўся.

Вярнуўшыся з кірмашу, Сцяпан выняў з кішэні соску - фальшыўку і падаў чатырохмесячнаму сыну.

— Распуста ды толькі, — заварчала бабулька. — Я дзяцей выгадавала без такой забаўкі. Бывала ўлажу, да шматкі кусок разжованага разоўца і даю пассаць дзіцяці. Так і выкарміла на жытнім соку вас балбёсаў... Не паспела бабка выказаць сваіх думак, як Сцяпан выняў купленыя жонцы туфелькі на высокіх абцасіках.

— Оспадзі! — ускрыкнула бабулька быццам яе нехта абцасам удэрыў. — Ды ў мой жа час людзі святам абувалі лапці лыкавы. Каб не згубіць іх, ногі вяровачкай перапляталі. У такім абутку хоць у тан пускайся. Лёганькі — ног пад сабой не чуеш. Сёння кожны па-гарадскому хоча строіцца. Памірае вясковая прастата. А ў гэтай жа прастаце было хараство народнае. У жыцці кожнаму сваё месца вызначана: Богу — божае, цару — царскае, служывым людзям — гарадское, а нам жыхарам вёскі — вясковае.

— І чаго ж, бабулька, рассыпаецеся гарохам? — спытаў Сцяпан, уцягваючы з сенцаў дзіцячую каляску.

— Люлю — бай на расорах! А падвязаць да полапа лазову карзіну не ласка? — зашыпела бабулька. — Ох, грахі цяжкія, проста сорам глядзець на цяперашнія парадкі.

Мілыя грамадзяне, пачалася гэта гісторыя ад соскі, але тут зусім не ў сосцы справа. На кожным кроку ў цяперашняй вёсцы сустракаецца новае са старым. Каса сустракаецца з касілкай, цэп з малацілкай, конь з трактарам, газавы фанар з электрычнай лямпачкай, а чалавек з... чалавекам. Адны грамадзяне працуюць не шкадуючы рук, новае жыццё будуюць. А другія людзі сідзяць быццам пад парасонам, чакаючы, калі ім новае жыццё на талерачцы паднясуць. І хто тут заблуджаецца, самі падумайце, людзі добрыя.

Дзядзька Лявон